

Vyvěšeno dne: 8. 6. 2026

Svěšeno dne: 23. 6. 2026

25 Cdo 946/2024-419

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Vojtka a soudců JUDr. Hany Tiché a JUDr. Roberta Waltra v právní věci žalobce: **Ing. Jan Šlapák**, bytem Zaječov 195, zastoupený JUDr. Denisou Sudolskou, advokátkou se sídlem Italská 1219/2, Praha 2, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo zdravotnictví**, se sídlem Palackého nám. 375/4, Praha 2, za niž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, se sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, Praha 2, o 7 862 454 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 47 C 39/2023, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2024, č. j. 12 Co 292/2023-217, takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 1. 2024, č. j. 12 Co 292/2023-217, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 19. 7. 2023, č. j. 47 C 39/2023-175, **se zrušují** a věc **se vrací** soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se domáhá zaplacení náhrady za bolest 250 000 Kč, náhrady za ztížení společenského uplatnění 7 545 380 Kč a náhrady za ztrátu na výdělku 67 054 Kč (celkem 7 862 434 Kč, byť v celkovém součtu žaloba zřejmě početní chybou uvádí 7 862 454 Kč). Uplatněné nároky odůvodňuje tím, že po aplikaci 3. dávky očkování proti SARS-CoV-2 mRNA dne 14. 1. 2022 utrpěl myokarditidu (zánětlivé onemocnění srdečního svalu) nejisté etiologie. Tato újma na zdraví se projevila bolestmi a dalšími obtížemi od 15. dne po očkování (zejména migréna, pálení žáhy, žaludeční nevolnost, bolest v epigastru a zvýšená teplota) a trvalými zdravotními následky (zejména silná únava, nadměrné pocení, zažívací problémy, výskyt polypu nebo cholesterolového konkrementu ve žlučníku, nadhraniční velikost sleziny, omezená přehlednost kaudy pankreatu, opakovaná zánětlivá onemocnění a tzv. ztuhlé rameno). Podle vlastního testu provedeného podle Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví, používané též „metodikou Nejvyššího soudu“, vyšlo žalobci omezení ze zapojení do společenského života v rozsahu 37 %. Hodnotu vytrpěných bolestí určil žalobce v rozsahu 1000 bodů podle vyhlášky č. 277/2015 Sb. při výši jednoho bodu 250 Kč. K „meziroční ztrátě“ na výdělku došlo při pracovní neschopnosti ve čtyřech na sebe navazujících obdobích od 29. 1. do 3. 4. 2022.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 19. 7. 2023, č. j. 47 C 39/2023-175, žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce podstoupil dne

14. 1. 2022 očkování třetí dávkou vakcíny Comirnaty, dne 29. 1. 2022 byl nad ránem převezen s opesí na hrudi na interní oddělení Nemocnice Hořovice a následně byl přeložen do Nemocnice Na Homolce, kde byl léčen pro myokarditidu nejisté etiologie do 2. 2. 2022. V lékařské zprávě z kardiologické ambulance ze dne 8. 2. 2022 je uvedeno „anamnéza myokarditis 1/2022 v.s. v souvislosti s 3. dávkou očkování COVID-19“. Podle propouštěcí zprávy ze dne 25. 2. 2022 byl žalobce znovu hospitalizován v Nemocnici Hořovice od 22. 2. 2022 do 25. 2. 2022 s tím, že u něj probíhá myokarditida a další zdravotní obtíže (probuzení s migrénou, pálení žáhy, bolest v epigastriu, teplota 38,5 °C), přičemž v závěru této lékařské zprávy jsou uvedeny následující diagnózy: „Gastroenteritis, Hypokalemie při gastroenteritis, korigována, Infekce močového ústrojí neurčené lokalizace, Enterococcus faecalis kultivačně v moči, Mírná splenomegalie při infektu v.s., st. p. myokarditidě nejasné et.“. Před očkováním proti onemocnění covid-19 se žalobce dlouhodobě s ničím neléčil. Všechny lékařské závěry obsažené v předložených zprávách končí zpravidla se závěrem, že žalobce byl propuštěn v celkově dobrém stavu, byl mu doporučen klidový režim, rehabilitace, po ustálení zdravotního stavu po hospitalizacích byly kontroly stanoveny na období tří měsíců. Soud dospěl k závěru, že zdravotní stav žalobce nebyl „zvláště závažný“, pokud byl propuštěn k ambulantní léčbě v celkově dobrém stabilizovaném stavu, bez nutnosti hospitalizace a zvláštní indikace, toliko zpravidla s doporučením klidového režimu a upravením životosprávy. Zdravotní komplikace a obtíže žalobce, jakkoliv mohou být subjektivně vnímány jako nepříjemné a částečně omezující, nedosahují intenzity podřaditelné pod pojem zvláště závažného ublížení na zdraví, což je podmínka vzniku nároku na odškodnění podle zákona č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkováním osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Judikatura totiž dospěla k závěru, že zvláště závažným ublížením na zdraví se rozumí ta nejtěžší zdravotní poškození mající následky srovnatelné svou závažností s usmrcením blízké osoby, popřípadě velmi těžká zranění, která budou primární obětí po delší dobu ohrožovat na životě nebo po delší dobu zatěžovat výrazně nepříznivým zdravotním stavem.

3. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 1. 2024, č. j. 12 Co 292/2023-217, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odkázal na § 2958 a § 2959 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“), zákon č. 569/2020 Sb., zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním, a vyhlášku č. 483/2021 Sb., o následcích povinného očkování, a dospěl k závěru, že (i přes nepřesné jazykové vyjádření v § 2 zákona č. 569/2020 Sb.) předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu podle tohoto zákona jsou stejné jako předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu podle zákona č. 116/2020 Sb., tj. aplikace očkování, zvláště závažné ublížení na zdraví nebo úmrtí (kvalifikovaná újma), příčinná souvislost mezi aplikací očkování poskytovatelem zdravotních služeb a zvláště závažným ublížením na zdraví nebo úmrtím. Odvolací soud se neztotožnil s argumentací žalobce, že by měly být v případě očkování proti onemocnění covid-19 odškodňovány i mírnější újmy než těžké ublížení na zdraví. Stejně jako soud prvního stupně vyložil podmínku „zvláště závažného ublížení na zdraví“ shodně, jak ji definuje Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 4210/2018 k interpretaci § 2959 o. z. o odškodnění sekundárních obětí. Proto odvolací soud uzavřel, že onemocnění žalobce v důsledku aplikace třetí dávky vakcíny nenaplnují definici této kvalifikované újmy na zdraví, jestliže hospitalizace trvala vždy po dobu pouze několika dnů a poté byl žalobce propuštěn do domácího léčení s kontrolou za tři měsíce, tedy se nejedná o stav, který by jej po delší dobu ohrožoval na životě nebo by ho po delší dobu zatěžoval výrazně nepříznivým zdravotním stavem.

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce rozsáhlé dovolání, v němž vymezuje čtyři dovolací okruhy. V rámci *prvního* namítá, že se nalézací soudy dostatečným způsobem nezabývaly jeho zdravotním stavem, neboť odmítly provedení znaleckého posudku, který by stanovil najisto, zda jeho dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav představuje zvlášť závažné ublížení na zdraví ve smyslu konstantní judikatury. Nalézací soudy hodnotily toliko lékařské zprávy a došly k nesprávnému závěru, že v situaci, kdy „hospitalizace trvala vždy několik dnů“ a žalobce byl následně propuštěn do domácího léčení, nejedná se o stav, který by jej po delší dobu zatěžoval výrazně nepříznivým zdravotním stavem. Je však zcela nepřijatelné, aby nalézací soud takřikajíc od stolu zhodnotil, že žalobce není, zjednodušeně řečeno, „na umření“, ale současně se vůbec nezabýval tím, zda následné komplikace nepředstavují situaci „po delší dobu zatížení výrazně nepříznivým zdravotním stavem“; takový postup neodpovídá požadavku odbornosti, soud není vybaven odbornými znalostmi k posouzení závažnosti jeho recidivujících zánětů, případně myokarditidy, která je život ohrožujícím onemocněním. V rámci *druhé* dovolací otázky namítá, že se nalézací soudy nedostatečně vypořádaly s rozdílnou textací tzv. náhradových zákonů, tj. § 2 zákona č. 116/2020 Sb. a § 2 zákona č. 569/2020 Sb. Má za to, že pro náhradu újmy podle zákona č. 116/2020 Sb. zákonodárce nevyžaduje podmínku zvlášť závažného ublížení na zdraví, jako je tomu v případě zákona č. 569/2020 Sb. Stát se zde sám výslovně hlásí k rozšířené odpovědnosti za náhradu újmy způsobené nikoliv povinným očkováním, když zákon č. 116/2020 Sb., který je v postavení *lex generalis*, doplnil zákonem č. 569/2020 Sb., který je vůči prvému jmenovanému v postavení *lex specialis*. Tímto zákonem svou povinnost k náhradě újmy stát rozšířil taktéž na nepovinné očkování proti nemoci covid-19. Tím poskytuje osobám zvýšenou ochranu spočívající v tom, že jim má být nahrazována újma bez ohledu na to, zda došlo ke zvlášť závažnému ublížení na zdraví. Na základě porovnání obou doslovně citovaných ustanovení dospěl žalobce v dobré víře ve správnost zákona k tomu, že zákonodárce mínil pro očkování proti onemocnění covid-19 stanovit podmínky odlišné, neboť zvolil odlišnou textaci. Tato dobrá víra přitom posílila jeho motivaci podstoupit očkování v zájmu ochrany veřejného zdraví, k čemuž v té době stát občany důrazně nabádal (motivující kampaní a donucujícími mimořádnými opatřeními). Zásadním rozdílem mezi povinnými očkováními a očkováním proti onemocnění covid-19 je dále to, do jaké míry jsou vedlejší účinky vakcín známé (povinnými se totiž v obecné rovině stávají jenom taková očkování, u kterých je dlouholetou praxí v řádech i desítek let vyzkoumáno, jaké jsou vedlejší účinky jednotlivých vakcín). V této souvislosti odkazuje na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 22/99, podle něhož „v právním státě nesmí soud napravovat pochybení zákonodárce při formulaci právních předpisů interpretací, která takto změnila ústavně konformní, ale z pohledu státní moci nevýhodný text právního předpisu.“ Zákonodárcem zvolený nesoulad mezi zákonem obecným a zákonem speciálním konečně nemůže být vykládán k tíži adresáta, neboť je to právě zodpovědnost legislativce, aby připravoval kvalitní a přesné normy, díky kterým bude posilována právní jistota. Navíc se žalobce nechal očkovat v lednu roku 2022, tedy v době, kdy byla mimořádná opatření omezující svobodu pohybu a jednotlivce v podstatě nejpřísnější, žalobce byl zásadně vystaven do pozice, kdy jeho důvěra ve stát byla dána důvěrou ve správnost mimořádných opatření a třeba i náhradových zákonů – nelze mu klást k tíži, že rozdílná textace je (možná) legislativní chybou. Poukazuje na článek „Odškodnění újmy po očkování proti onemocnění covid-19 v praxi – část II.“ (www.pravniprostor.cz), podle kterého zvlášť závažné ublížení na zdraví podmínku náhrady nepředstavuje. Dále namítá, že myokarditida je uvedena jako jeden z explicitně předpokládaných následků očkování uvedených ve vyhlášce č. 483/2021 Sb. (vyhláška o následcích povinného očkování), a to následků toliko život ohrožujících (např. anafylaktický šok), nebo dlouhodobě zatěžujících obětí výrazně nepříznivým zdravotním stavem (např. chronická artritida při očkování na zarděnky).

Je tedy zřejmé, že Ministerstvo zdravotnictví ve vyhlášce uvedlo ty následky, které jsou relevantní pro aplikaci náhradových zákonů (jak vyplývá rovněž z důvodové zprávy). V rámci *třetího* dovolacího okruhu namítá nesprávný výklad pojmu „zvlášť závažné ublížení na zdraví“, jak jej vyložil v souvislosti s aplikací § 2959 o. z. Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 4210/2018. Výše označené rozhodnutí (i ustanovení § 2959 o. z.) řeší otázku odčinění náhrady osobám blízkým (sekundárním obětem), avšak žalobce je přímým poškozeným. Bez ohledu na to však z tohoto rozsudku vyplývá, že kromě nejzásadnějších „komatických stavů“ může jít i o případy velmi těžkých zranění, která budou primární obětí po delší dobu ohrožovat na životě nebo po delší dobu zatěžovat výrazně nepříznivým zdravotním stavem (žalobce přitom doložil, že po dobu více než jednoho roku je zatěžován recidivujícími záněty myokarditického původu, což nalézací soudy vůbec nerefletovaly). V rámci *čtvrté* dovolací otázky dovolatel zpochybňuje souladnost „náhradových“ zákonů s čl. 24 Úmluvy o lidských právech a biomedicině. Namítá, že rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2479/2020 a předmětné náhradové zákony zúžily okruhy odškodňovaných nároků, pokud považovaly za základní předpoklad náhrady (ve lhůstevno v jakém období) existenci zvlášť závažného ublížení na zdraví. Takový výklad je přitom v rozporu právě s uvedeným článkem úmluvy, neboť (kdybychom připustili, že se zvlášť závažná újma vyžaduje) nárok na spravedlivou náhradu škody by byl zcela iluzorní, což je nepřijatelné a neslučitelné s mezinárodním závazkem státu takovou spravedlivou náhradu škody poskytovat. Žalobce navrhl, aby Nejvyšší soud předložil věc Ústavnímu soudu k posouzení rozporu § 2 zákona č. 569/2020 Sb. s čl. 24 Úmluvy o lidských právech a biomedicině, jinak aby zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

5. Žalovaná ve vyjádření k dovolání žalobce uvedla, že je považuje za nepřipustné i nedůvodné. Zdravotní komplikace a obtíže žalobce nebyly natolik závažné, aby mohly být kvalifikovány jako zvlášť závažné ublížení na zdraví, čímž v nalézacím řízení nebyl naplněn základní předpoklad případné odpovědnosti žalované za škodu podle § 2 zákona č. 569/2020 Sb., proto soudy obou stupňů považovaly znalecké zkoumání ve vztahu ke zdravotnímu stavu žalobce s ohledem na princip hospodárnosti řízení za nadbytečné. Z důvodové zprávy k tomuto zákonu vyplývá, že odškodnění bude řešeno obdobně jako odškodnění újmy způsobené povinným očkováním podle zákona č. 116/2020 Sb. Výklad právního pojmu zvlášť závažné ublížení na zdraví tak bez jakýchkoliv pochybností vyplývá z citované judikatury a odborné literatury, nalézací soudy v této věci jej správně a přiléhavě reprodukovaly a aplikovaly na zjištěný skutkový stav a správně dospěly k závěru, že zdravotní komplikace a obtíže žalobce, jakkoliv mohou být subjektivně vnímány jako nepříjemné či částečně omezující, není možné považovat za zvlášť závažné ublížení na zdraví. Úmysl zákonodárce odškodňovat i následky očkování proti onemocnění covid-19 obdobně jako následky povinného očkování byl nepochybný, vláda předkládala návrh zákona Poslanecké sněmovně s vědomím, že se budou odškodňovat jen ty nejzávažnější následky, tedy pouze a jen zvlášť závažné ublížení na zdraví ve výkladovém smyslu dosavadní aplikovatelné judikatury a odborné literatury. Se stejným vědomím poté předmětný zákon schválily i obě komory Parlamentu České republiky. Žalovaná navrhla, aby bylo dovolání odmítnuto, resp. zamítnuto.

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátkou ve smyslu § 241 o. s. ř., a je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro otázku výkladu ustanovení § 2 zákona č. 569/2020 Sb., která dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena.

7. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý

právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

8. Z lékařského hlediska je podstatou očkování (vakcinace) aktivní imunizace organismu proti specifickým infekčním onemocněním. Účelem očkování je vyvolat imunitní odpověď bez toho, aby došlo k onemocnění, a tím zajistit ochranu jedince (a případně i celé populace) proti dané nemoci. Lékařská věda dosáhla významných úspěchů v boji s nakažlivými chorobami a jednou z metod je plošné očkování populace, které při důsledném provedení dokáže výrazně snížit výskyt jednotlivých onemocnění či je dokonce prakticky eliminovat. Prostředkem k dosažení shora popsaného účelu je i tzv. povinné očkování. Stát proto prostřednictvím § 46 zákona č. 258/2020 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ukládá fyzickým osobám povinnost podrobit se pravidelnému nebo zvláštnímu očkování proti nakažlivým chorobám. Rozhoduje tak z vrchnostenské pozice autoritativně o právech a povinnostech adresátů normy, nikoliv však rozhodnutím či úředním postupem (neuplatní se proto zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, podle něž se odškodňují újmy vyvolané právě těmito způsoby výkonu veřejné moci), nýbrž přímo samotným zákonem.

9. Nastává tu určitý hodnotový střet, v němž na jedné straně stojí legitimní snaha státu zajistit ochranu společnosti před infekčními nemocemi kromě jiného i povinným očkováním, na straně druhé základní lidské právo jednotlivce na ochranu tělesné a duševní integrity spojené s vysokou mírou autonomie pacienta při rozhodování o zdravotnických výkonech, jimž se podrobí. Evropský soud pro lidská práva rozsudkem ze dne 8. 4. 2021, ve věci *Vavříčka a další proti České republice*, stížnost č. 47621/13, poskytl České republice při posuzování potřeby povinného očkování široký prostor pro uvážení s tím, že český systém povinného očkování dětí neporušuje práva stěžovatelů garantovaná v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Důležitý je též závěr, že očkování je jeden z nejúspěšnějších a nejefektivnějších zdravotnických zásahů (§ 277 rozsudku). Odlišné stanovisko soudce Wojtyczka k rozsudku zůstává spíše osamocené, v české literatuře je to zejména *Vikarská, Z.* (viz *Povinné očkování dětí u ESLP: výhra pro stát, prohra pro informovaný souhlas?*. Soudní rozhledy, 2021, č. 7-8, s. 230-232); autorka článku postrádá přesvědčivé odůvodnění, v němž by Evropský soud pro lidská práva ukázal, že přínosy pro společnost jako celek a pro její členy převažují nad individuálními a společenskými náklady a ospravedlňují podstoupení rizika vedlejších účinků očkování (§ 6 odlišného stanoviska).

10. Z hlediska historického vývoje nelze přehlédnout, že na případy škod způsobených očkováním (nejenom povinným) do 31. 12. 2013 dopadalo ustanovení § 421a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, podle něž odpovídal poskytovatel zdravotní péče za škodu (tedy i nemajetkovou újmu na zdraví), jestliže ji způsobily okolnosti, které měly původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito; této odpovědnosti se nemohl zprostit. Zákon nestanovil žádné omezující podmínky, proto odpovědná osoba byla povinna nahradit jakékoliv škody na zdraví, prokázal-li poškozený (očkováný), že mu poškození zdraví vzniklo v příčinné souvislosti s aplikací vakcíny, což bylo považováno právě za okolnost mající původ v povaze věci použité při zdravotním výkonu. Toto přísné ustanovení zakládající objektivní odpovědnost (bez ohledu na protiprávnost a zavinění a bez liberačního důvodu) se tak vztahovalo i na poškození zdraví v případě tzv. povinného očkování. Protože poskytovatel zdravotní péče vůči pacientovi nevykonával veřejnou moc, nebylo možno použít úpravu zákona č. 82/1998 Sb. a dovozovat odpovědnost státu za škodu na zdraví očkováného (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3953/2014, č. 7/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dále jen „Sb. rozh. obč.“).

11. Na nesymetrickou situaci ohledně subjektu povinného poskytnout náhradu škody na zdraví očkovanému poukázal Ústavní soud v nálezu ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 19/14 (č. 97/2015 Sb.), jímž sice zamítl návrh na zrušení § 46 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, a na zrušení § 29 odst. 1 písm. f) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, avšak k absenci právní úpravy odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci povinným očkováním tzv. *obiter dictum* (bod 87 odůvodnění) vyložil, že „stanoví-li stát sankci pro případ odepření povinnosti strpět vakcinaci, musí se zamýšlet i nad situací, při níž eventuálně způsobí výkonem práva očkované osobě újmu na zdraví. Prostor k odškodnění takové osoby otevírá již Úmluva o lidských právech a biomedicíně, která je součástí ústavního pořádku a v čl. 24 hovoří o ‚spravedlivé náhradě‘ za ‚nepřiměřené poškození‘ zdraví způsobené zákrokem stanoveným zákonem. Součástí úvah o předmětném odškodnění může být též právní úprava náhrady majetkové a nemajetkové újmy v občanském zákoníku. Nelze však přehlédnout, že při realizaci povinného očkování jde o lékařský výkon preventivní povahy, činěný v zájmu ochrany veřejného zdraví, aprobovaný zákonem a mající mimořádně široký osobní rozsah a dopad. Tyto okolnosti ztěžují právní postavení osoby, jež může být v důsledku očkování poškozena na zdraví, a je tedy namístě, aby legislativa odpovědně zvažila doplnění právní regulace institutu povinného očkování proti infekčním nemocem o úpravu odpovědnosti státu za výše naznačené následky. Mělo by se tak stát tím spíše, že taková právní úprava není v jiných státech nikterak ojedinělá.“

12. Ústavní soud tyto závěry učinil v případě řešeném podle občanského zákoníku účinného před 1. 1. 2014, nicméně v době jeho rozhodnutí již byla občanskoprávní úprava změněna tak, že odpovědnost poskytovatelů zdravotních služeb byla nově zakotvena v § 2936 o. z., jímž se však na rozdíl od předešlé právní úpravy zakládá povinnost k náhradě újmy pouze za předpokladu, že byla použita „vadná věc“. Tímto způsobem byla povinnost poskytovatelů zdravotních služeb k náhradě újmy zúžena, a v kontextu újmy způsobené aplikací očkovací látky tak vzniká pouze v případě, že poskytovatel použil vadnou očkovací látku, což musí prokázat poškozený.

13. Nastala tedy situace, že dřívější velmi přísná obecná úprava byla změkčena v neprospěch poškozeného, aniž by byla založena povinnost státu poskytnout náhradu. Zákonodárce totiž na výzvu Ústavního soudu až do března 2020 nereagoval, neboť teprve s účinností od 7. 4. 2020 přijal zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním, který byl následně v souvislosti s pandemií covid-19 doplněn zákonem č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkovaným osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Nežádoucí stav opožděné legislativní reakce byl překlenut závěry soudní judikatury (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2021, sp. zn. 25 Cdo 2479/2020, č. 58/2022 Sb. rozh. obč.; ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2022, sp. zn. II. ÚS 3372/21) tak, že i za újmu způsobenou povinným očkováním v době od 1. 1. 2014 do 7. 4. 2020 odpovídá stát za podmínek upravených zákonem č. 116/2020 Sb. Současnou právní úpravu představují následující ustanovení.

14. Podle čl. 24 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně (uveřejněná sdělením č. 96/2001 Sb. m. s.) osoba, která utrpěla újmu způsobenou zákrokem, má nárok na spravedlivou náhradu škody za podmínek a postupů stanovených zákonem.

15. Podle § 46 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, fyzická osoba, která má na území České republiky trvalý pobyt, cizinec, jemuž byl povolen trvalý pobyt, cizinec, který je oprávněn k trvalému pobytu na území České republiky, a dále cizinec, jemuž byl povolen přechodný pobyt na území České republiky na dobu delší než 90 dnů nebo je oprávněn na území České republiky pobývat po dobu delší než 90 dnů, jsou povinni

podrobit se, v prováděcím právním předpisu upravených případech a termínech, stanovenému druhu pravidelného očkování. Pravidelná očkování se provádějí k zamezení vzniku a šíření závažných infekčních onemocnění s vysokým rizikem dalšího epidemického šíření v kolektivech a život ohrožujících infekčních onemocnění, s ohledem na doporučení Světové zdravotnické organizace a Evropského střediska pro kontrolu nemocí. Prováděcím právním předpisem stanovené fyzické osoby a fyzické osoby, které mají být zařazeny na pracoviště s vyšším rizikem vzniku infekčních onemocnění, jsou povinny podrobit se ve stanoveném rozsahu stanovenému druhu zvláštního očkování.

16. Podle § 2 odst. 1 zákona č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním, stát nahradí osobě, která se podrobila povinnému očkování, jež provedl poskytovatel zdravotních služeb, (dále jen „očkováný“), dojde-li následkem povinného očkování k zvlášť závažnému ublížení na zdraví očkovaného, vytrpění bolesti, ztrátu na výděлку a ztížení společenského uplatnění způsobené povinným očkováním. V takovém případě stát hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví očkovaného, s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost tomu, kdo je vynaložil. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení stát poskytne náhradu osobě blízké očkovanému za duševní útrapy, dojde-li následkem povinného očkování k usmrcení nebo zvlášť závažnému ublížení na zdraví očkovaného.

17. Podle § 3 zákona č. 116/2020 Sb. jedná-li se o újmu na zdraví, kterou prováděcí právní předpis stanoví jako pravděpodobný následek daného povinného očkování a tento následek nastane po provedení daného povinného očkování v době stanovené tímto prováděcím právním předpisem, má se za to, že újma na zdraví byla způsobena povinným očkováním.

18. Podle § 1 odst. 1 zákona č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkováním osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ministerstvo zdravotnictví je za účelem zajištění očkování pacientů na území České republiky proti onemocnění COVID-19 vyvolanému původcem SARS CoV-2 oprávněno zajistit distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku proti onemocnění COVID-19 pořízených z prostředků státního rozpočtu na základě rozhodnutí Komise C(2020) 4192 ze dne 18. června 2020 o schválení dohody s členskými státy o pořízení očkovacích látek proti COVID-19 jménem členských států a souvisejících postupech.

19. Podle § 2 zákona č. 569/2020 Sb. stát nahradí osobě, která se nechala očkovat léčivým přípravkem podle , újmu způsobenou očkováním léčivým přípravkem podle § 1 odst. 1, došlo-li následkem tohoto očkování k zvlášť závažnému ublížení na zdraví očkovaného, vytrpění bolesti, ztrátě na výděлку nebo ztížení společenského uplatnění. Pro posouzení této újmy a rozsah náhrady se použije zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním, obdobně.

20. Podle § 1 vyhlášky č. 483/2021 Sb., o následcích povinného očkování, následky povinného očkování spočívající v újmě na zdraví, u kterých je na základě odborného medicínského poznání pravděpodobné, že nastanou, a doba, ve které tyto následky po provedení daného povinného očkování nastanou, jsou uvedeny v příloze k této vyhlášce.

21. Podle této právní úpravy tedy k založení povinnosti státu hradit očkovanému újmu na zdraví musejí být splněny tyto podmínky: 1. aplikace povinného očkování podle zákona o ochraně veřejného zdraví (případně očkování proti nemoci covid-19) poskytovatelem zdravotních služeb (škodní událost), 2. zvlášť závažné ublížení na zdraví nebo úmrtí (kvalifikovaná újma), 3. příčinná souvislost mezi aplikací očkovacího přípravku poskytovatelem zdravotních služeb a zvlášť závažným ublížením na zdraví nebo úmrtím. K tomu je vytvořena vyvratitelná domněnka příčinné souvislosti v případech vyjmenovaných vyhláškou č. 483/2021 Sb., takže oprávněná osoba ji nemusí prokazovat. V případě očkování proti onemocnění covid-19 je podle přílohy této vyhlášky takovým presumovaným následkem

těž myokarditida, tj. zánětlivé postižení myokardu (střední vrstvy srdeční stěny) neischemického původu, se širokou škálou klinické manifestace, pokud následky nastanou do 14 dnů po provedení očkování. I když je vyhláška koncipována ve vztahu k povinnému očkování, bylo do její přílohy doplněno i onemocnění covid-19, takže není důvod ji nevyužít i v případě nepovinného očkování proti této nemoci.

22. Odvolacímu soudu v nyní posuzované věci lze přisvědčit, že pojem zvlášť závažné ublížení na zdraví, který je podle § 2959 o. z. podmínkou náhrady nemajetkové újmy druhotných obětí za zásah do základního práva na budování a rozvíjení rodinných vztahů, vykládá soudní praxe tak, že jde zásadně o ta nejtěžší zdravotní poškození mající následky srovnatelné svou závažností s usmrcením blízké osoby, popřípadě velmi těžká zranění, která primární oběť po delší dobu ohrožují na životě nebo ji po delší dobu zatěžují výrazně nepříznivým zdravotním stavem, což bude mít citelný dopad do osobnostní sféry blízkých osob, a jejich duševní útrapy tak budou do té míry intenzivní, že musí být odškodněny i přesto, že následky zranění nebudou nejtěžší (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 4210/2018, č. 52/2021 Sb. rozh. obč., a náleží Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. I. ÚS 3449/19). I když následně dovolací soud připustil, že může jít i o jiné závažné poranění, které sice nevedlo k nesoběstačnosti poškozené, avšak vyžádalo si více než dvouleté léčení mimo rodinné prostředí a omezilo trvale řadu společných aktivit rodiny, může nezletilým dětem a manželovi poškozené přivodit nemajetkovou újmu odčinitelnou podle § 2959 o. z. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2024, sp. zn. 25 Cdo 3539/2022), nadále při výkladu tohoto ustanovení platí, že musí jít o velmi vážná zdravotní postižení a že podmínka dlouhodobosti či nesoběstačnosti může být prolomena jen zcela výjimečnou povahou a intenzitou zásahu do konkrétních poměrů osob blízkých, tedy druhotných obětí.

23. Z uvedeného je zřejmé, že pojem „zvlášť závažné ublížení na zdraví“ je v zákonech upravujících státem poskytovanou náhradu za újmu způsobenou očkováním a v § 2959 o. z. použit nesourodým způsobem, neboť východisko pro založení nároku druhotných obětí (týkající se navíc zásahu do jiné složky osobnosti než zdraví), tedy jako cosi poměrně výjimečného v právním řádu, je logicky nastaveno poměrně přísně. Oproti tomu pro účely nároku primárního poškozeného na náhradu za negativní vliv očkování na jeho zdraví by takto přísné kritérium mohlo být opodstatněno snad jen tím, že náhradu stát přiznává jako beneficium, které ze své vůle poskytuje za podmínek, jež je zásadně oprávněn sám stanovit. Nicméně z dikce Úmluvy o lidských právech a biomedicíně i z odůvodnění již citovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 19/14 se podává, že náhrada za poškození zdraví způsobené očkováním má být spravedlivá, což zákonem použitá restriktivní formulace nesplňuje. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že takto pojaté omezení nároku požadavkem zvláštní závažnosti ublížení na zdraví je v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, a usnesením ze dne 31. 3. 2025, č. j. 25 Cdo 946/2024-338, přerušil řízení o dovolání v této věci do rozhodnutí Ústavního soudu o návrhu, jímž Nejvyšší soud požádal o zrušení části ustanovení § 2 zákona č. 569/2020 Sb. a části § 2 odstavce 1 zákona č. 116/2020 Sb.

24. Ústavní soud usnesením ze dne 11. 2. 2026, sp. zn. Pl. ÚS 13/25, návrh na zrušení § 2 odst. 1 zákona č. 116/2020 Sb. ve slovním spojení „zvlášť závažnému“ podle § 43 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 43 odst. 1 písm. c) zákona o Ústavním soudu odmítl jako návrh podaný někým zjevně neoprávněným, a návrh na zrušení § 2 zákona č. 569/2020 Sb. Ve slovním spojení „zvlášť závažnému“ a ve slovním spojení „vytrpění bolesti, ztrátě na výdělků nebo ztížení společenského uplatnění“ podle § 43 odst. 2 písm. a), b) zákona o Ústavním soudu odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný. Ohledně zákona č. 569/2020 Sb. dospěl k závěru, že ústavně konformní výklad § 2 tohoto zákona je možný, že ani Úmluva o lidských právech a biomedicíně nebrání takové právní úpravě, která jako § 2 tohoto zákona

stanoví pro náhradu újmy podmínku zvlášť závažného ublížení na zdraví očkovaného. Dále uvedl, že náhrada újmy podle § 2 zákona č. 569/2020 Sb. se týká pouze očkovaného (tedy potenciálně primárně poškozeného) a v souladu s obecným smyslem odpovědnosti státu za újmu způsobenou očkovaním, kterým je zvýšení důvěry veřejnosti v očkovaní a s tím ruku v ruce jdoucí ochrana veřejného zájmu na zdraví populace, může být předpoklad pro její přiznání konstruován benevolentněji, než je tomu v případě obecné náhrady újmy či náhrady újmy sekundárních obětí (§ 2959 o. z.).

25. Nejvyšší soud tudíž přistoupil v intencích usnesení pléna Ústavního soudu k výkladu § 2 zákona č. 569/2020 Sb., § 2 odst. 1 zákona č. 116/2020 Sb. a § 2959 o. z. a v nich použitého pojmu zvlášť závažné ublížení na zdraví tak, aby byl vytvořen prostor pro smysluplná soudní rozhodnutí respektující zejména požadavky plynoucí z čl. 24 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně a nálezné judikatury Ústavního soudu a aby za očkovaním způsobené nepřiměřené poškození zdraví bylo zajištěno poskytnutí spravedlivé náhrady.

26. Gramatický výklad narazí na jistou odlišnost textu obou předpisů, ovšem domněle nadbytečný poukaz na ublížení na zdraví, které má být zvlášť závažné, v § 2 zákona č. 569/2020 Sb. zní nelogicky též z toho důvodu, že jej následuje výčet nároků, zatímco zvlášť závažné ublížení na zdraví nárokem samo o sobě není, neboť je jen zákonným měřítkem tíže zdravotní újmy. Doslovné znění zákona je tak téměř nesrozumitelné, pokud v tomto kontextu používá pojem zvláštní závažnosti, jako by šlo o jeden z odškodnitelných následků očkovaní (dílkých nároků), a to vedle bolesti, ztížení společenského uplatnění a ztráty na výdělku. Není tak zřejmé, co by z hlediska odškodnění znamenalo, že míra obtíží dosáhla právě takové úrovně, jestliže zvlášť závažné ublížení na zdraví nelze považovat za samostatně odškodnitelný nárok. Kromě toho jsou všechny čtyři pojmy skloňovány třetím pádem, což jednoznačně navazuje na sloveso „došlo-li“ (k čemu), tedy je tak označován následek, nikoliv nárok z něj plynoucí; pak ovšem není jasné, co se vlastně má nahrazovat (čtvrtý pád – koho, co). Ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 116/2020 Sb. oproti tomu u zvlášť závažného ublížení na zdraví používá též třetí pád, zatímco tři dílčí nároky jsou v pádě čtvrtém, čili zde se rozlišení nabízí – plyne z něj jasněji, že zvlášť závažné ublížení na zdraví je podmínkou pro to, aby mohly být očkovanému přiznány náhrady za vytrpěnou bolest, za ztížení společenského uplatnění a za ztrátu na výdělku. V zájmu jednoty právního řádu a preference rozumného výkladu před výkladem *ad absurdum* dovolací soud dospívá k závěru, že ustanovení § 2 zákona č. 569/2020 Sb. je třeba vyložit shodně s doslovným zněním § 2 odst. 1 zákona č. 116/2020 Sb.

27. Pak je ovšem zřejmé, že pojem zvlášť závažného ublížení na zdraví je nutno pro účely aplikace obou očkovacích zákonů (při odškodnění očkovaného, tedy primárního poškozeného) vyložit odlišně, než je tentýž pojem vykládán judikaturou pro účely jednorázové náhrady při ztrátě osoby blízké v § 2959 o. z. (při odškodnění pozůstalých, kteří jsou druhotnými poškozenými v případě jakékoliv škodní události). Jestliže smyslem náhrady újmy podle § 2 zákona č. 569/2020 Sb. kromě ochrany zdraví osob, které se podrobily vakcinaci ve zcela neobvyklých poměrech celosvětové pandemie, je též zvýšení důvěry veřejnosti v očkovaní a tím i podpora snahy o zajištění zdraví populace, což je veřejným zájmem (to platí obecněji i ve vztahu k systému povinného očkovaní proti vybraným nakažlivým nemocem), je opodstatněné, aby byl předpoklad pro přiznání náhrady spočívající v intenzitě následků konstruován benevolentněji, než je tomu v případě obecné náhrady újmy či náhrady újmy sekundárních obětí. Jinými slovy podmínka zvlášť závažného ublížení na zdraví očkované osoby z hlediska jejího nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené povinným očkovaním či očkovaním proti onemocnění covid-19 nemůže být vykládána shodně jako u nároků druhotných obětí podle § 2959 o. z., nýbrž má jít o dostatečně závažné zdravotní následky, nikoliv minimální či nižšího významu a dopadu pro poškozeného. Odvolací soud se odmítl zabývat tvrzenou mírou obtíží způsobených

dovolatel s odkazem na výklad pojmu zvláště závažného ublížení na zdraví pro účely § 2959 o. z. a nesprávně dovedl, že dovolatel podmínky pro náhradu újmy nespĺňuje proto, že byl opakovaně propuštěn z hospitalizace. Nevzal však v potaz rozdílný účel právní úpravy odškodnění újmy na zdraví způsobené očkováním, a tedy ani rozsah a míru tvrzených přetrvávajících obtíží žalobce.

28. Z komparativní analýzy ze dne 8. 4. 2026 zpracované oddělením analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu vyplývá, že obdobným způsobem je řešena problematika náhrad za negativní zdravotní důsledky způsobené očkováním i v jurisdikcích dalších členských států Evropské unie. Tato rešerše je z velké části založena na informacích získaných od členů komparativní skupiny Law Liaison (jedinou výjimkou jsou údaje o rakouské právní úpravě, získané vlastní rešeršní činností), která působí pod záštitou Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie. Podobné závěry vyplývají i ze srovnávací analýzy publikované na webových stránkách [law.ox.ac.uk], týkající se situace a právní úpravy v celkem 21 zemích, pod názvem Covid-19 Vaccine No Fault Compensation Schemes (NFCS), vypracovaná Centrem pro sociálně-právní studia při Oxfordské univerzitě (Centre for Socio-Legal Studies, University of Oxford).

29. Obecně lze shrnout, že většina zemí Evropské unie používá tzv. *no-fault* kompenzační mechanismy, tedy poškozený nemusí dokazovat zavinění státu, výrobce či lékaře, ale pouze vznik újmy na zdraví a příčinnou souvislost nebo její významnou pravděpodobnost. V různých zemích se liší právní rámec poskytování náhrad; nevylučuje se zpravidla odpovědnost výrobce vakcíny za vady výrobku, zejména však náhradu poskytuje stát buď v režimu sociálního zabezpečení (sociální dávka), anebo na základě právního předpisu.

30. Speciální zákonná úprava odškodnění újmy na zdraví způsobené očkováním byla přijata ve Francii, Německu, Rakousku a Slovinsku. Ve Francii probíhá odškodnění jednak na základě zákona o povinném očkování proti dětské obrně a o provádění některých ustanovení zákona o veřejném zdraví, který zakotvuje systém objektivní odpovědnosti státu, jednak podle zákona o veřejném zdraví. V Německu je proces odškodnění upraven v rámci sociálního zákoníku, konkrétně v knize XIV, která obsahuje výčet jednotlivých nároků. Rakouská právní úprava koncentruje odškodnění, včetně vymezení konkrétních nároků, do jednoho zvláštního právního předpisu, jímž je zákon o odškodnění újmy způsobené očkováním. Ve Slovinsku problematiku odškodnění upravuje zákon o nakažlivých nemocech, přičemž na újmy na zdraví způsobené očkováním proti onemocnění covid-19 se vztahují také příslušná ustanovení zákona o doplňkových opatřeních k prevenci šíření, zmírnění, zvládnutí, zotavení a odstranění následků onemocnění covid-19. Naproti tomu Belgie, Finsko a Nizozemsko žádnou speciální právní úpravu odškodnění újmy na zdraví způsobené očkováním nemají. V těchto státech se proto uvedené případy posuzují zejména podle norem deliktního práva (případně smluvního práva), právních předpisů upravujících pojištění nebo režimu odpovědnosti za výrobek.

31. Většina zemí poskytuje různé formy náhrad, které víceméně odpovídají nárokům upraveným českým právem, za podmínky významnější míry újmy (závažnějšího poškození zdraví), aniž by předpisy stanovily přesnou definici. Žádná z evropských zemí uvedených v Oxford NFCS reportu neuvádí fixní částky. Podstatné pro řešení posuzované věci je to, jak je nastavena podmínka vzniku nároku ohledně závažnosti obtíží vyvoláných očkováním. Stručně vyjádřeno, jsou podmínky závažnosti řešeny následovně:

- rakouská praxe nepracuje s žádnou právní definicí závažné újmy; v rámci sociálního systému odškodnění se náhrada zpravidla poskytuje při trvalém poškození zdraví, významném funkčním omezení a u případů vyžadujících dlouhodobou léčbu či rehabilitaci,
- německý systém navazuje pojem závažnosti implicitně na invaliditu, dlouhodobou pracovní neschopnost, či ztrátu výtěžné schopnosti, aniž by byla uváděna zvláštní definice ani procentuální tabulky postižení,

- Itálie má historický systém pro poškozené povinným očkováním, v němž se náhrada poskytuje při trvalém poškození zdraví, invaliditě, podstatném omezení běžného života, a úmrtí. Žádné sekundární zdroje neuvádějí detailní definici závažné újmy, pouze její obecný charakter,
- Finsko a Švédsko mají schéma provozované pojišťovny, případně výrobcí. Náhrada se poskytuje při závažných následcích léčiv včetně vakcín; závažnost není definována zákonem, ale posuzuje se podle dlouhodobého dopadu na zdraví, zejména při trvalých poruchách, vysokých nákladech léčby, invaliditě, či úmrtí,
- v estonském systému omezeném na covid-19 vzniká nárok při závažném nežádoucím účinku, který vede k hospitalizaci, či k dlouhodobému omezení nebo trvalým následkům,
- dánský obecný patientský kompenzační fond zahrnuje i vakcíny a pro míru závažnosti újmy se aplikuje stejná metodika jako u jiných zdravotnických poškození, tedy musí jít o vážnou trvalou zdravotní újmu, o postižení znemožňující práci, o náklady na dlouhodobou léčbu, či o úmrtí,
- Francie odškodňuje závažné, trvalé či život měnící zdravotní následky. Kritéria závažnosti nejsou zveřejněna jako seznam diagnóz nebo procent, rozhoduje se individuálně, zejména s ohledem na trvalost následků, dopadů na soběstačnost, či omezení pracovní schopnosti,
- polská praxe poskytuje kompenzace při hospitalizaci, těžkých komplikacích a trvalých následcích, není však uvedeno, jaká přesná hranice hospitalizace či závažnost diagnóz je požadována.

32. Zahraniční zkušenosti lze shrnout tak, že žádná z evropských zemí neuveřejňuje přesnou definici závažné újmy, kritéria se liší stát od státu, nicméně se v zásadě shodují na tom, že programy náhrad vyžadují závažnou zdravotní újmu, zejména trvalé následky, pracovní neschopnost, invaliditu, úmrtí, tedy významnou, trvalou či dlouhodobou újmu na zdraví. Náhrada se neposkytuje při běžných krátkodobých nežádoucích účincích očkování.

33. V důvodové zprávě k zákonu č. 569/2020 Sb. je ohledně úpravy odškodnění případné újmy způsobené očkováním proti onemocnění covid-19 uvedeno, že odškodnění újmy způsobených očkováním proti covidu-19 má být řešeno obdobně jako odškodnění újmy způsobené povinným očkováním podle zákona č. 116/2020 Sb. Toto opatření má za cíl ulehčit osobám, které se nechají očkovat, cestu k odškodnění, byla-li by těmto osobám způsobena daným očkováním újma, čímž se také chce nepřímo docílit zvýšení zájmu o očkování proti onemocnění covid-19 (obecná část, kapitola B, odstavec 5). K možným dopadům vzešlým z odškodňování případných nežádoucích následků po očkování proti onemocnění covid-19 státem důvodová zpráva upozorňuje, že smlouvy uzavírané s výrobcí očkovacích látek obsahují ustanovení, podle nějž bude výrobce náklady na úhradu případné újmy regresně vymáhat po státu. Tímto opatřením tedy fakticky nevznikají další náklady pro státní rozpočet, naopak lze očekávat, že zjednodušením postupu odškodňování by mohly být náklady nižší, než kdyby je regresně po státu na základě uzavřené smlouvy vymáhal výrobce očkovací látky (obecná část, kapitola G, poslední odstavec textu).

34. K pochopení úmyslu zákonodárce může kromě důvodové zprávy přispět i popis průběhu legislativních prací v zákonodárných sborech, kdy zejména senátoři při rozpravě na schůzi Senátu dne 29. 1. 2020 podpořili stanovisko senátora Lumíra Kantora, zpravodaje Výboru pro zdravotnictví a sociální politiku, že účelem pozměňovacího návrhu senátorů bylo vrátit rozsah náhrady újmy do obsahově podobné podoby, v jaké jej původně předložila vláda, a zrušit tak změnu přijatou Poslaneckou sněmovnou, která z náhrady újmy vyloučila bolestné a náhradu ušlého zisku. Kritérium zvlášť závažného ublížení na zdraví pak podle senátora Kantora mělo být pojistkou pro to, aby se podle daného zákona nemusely řešit lehké komplikace po očkování, tedy zvýšená teplota či otoky atd.

35. Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že výklad pojmu zvláště závažné ublížení na zdraví v intencích výkladu zaujatého ustálenou soudní judikaturou k nárokům druhotných obětí podle § 2959 o. z. není pro poměry nároků očkovanych podle zákona č. 569/2020 Sb. přílehavý. Podmínka povahy újem vzniklých z negativních projevů očkování na zdravotní stav očkovaného nemůže být pro účely odčinění chápána natolik přísně, že by ji naplňovaly jen případy trvalých stavů blížících se usmrcení, tedy například jen jako komatické stavy, či jiné stavy spojené se ztrátou sebeobsluhy. Ze smyslu a účelu zákona vedeného nepochybně prospěšnou snahou vymýtit nebezpečné nakažlivé choroby, a zajistit tak zdravé životní prostředí společnosti jako celku, tak i lepší zdravotní stav každého očkovaného, se podává potřeba též jisté míry účasti každého očkovaného jak ve formě spolupráce, tak i v opodstatněném požadavku, aby snesl určitou míru nepohodlí spojeného s očkováním, včetně méně významných obtíží, které se mohou projevit jako vedlejší účinky vakcinace. V rámci této společenské solidarity tak náhrada nenáleží očkovaným, u nichž byla reakce organismu krátkodobá, neohrožující život či neznamenala obtíže vyřazující je podstatným způsobem z běžných životních činností. Jinými slovy, stát prostřednictvím systému očkování očekává i jistou oběť ze strany každého očkovaného k dosažení sledovaného účelu, který je ku prospěchu nejen celé společnosti, ale též každého očkovaného jednotlivce. Na druhou stranu tam, kde obtíže vyvolané očkováním přivodí očkovanému lékařsky diagnostikovatelnou újmu na zdraví dosahující takové intenzity, že ji lze klasifikovat jako intenzivnější vytrpěnou bolest či závažnější trvalé následky v podobě ztížení společenského uplatnění, případně že vyvolá delší pracovní neschopnost či si vyžádá neznanedbatelné náklady léčení, nastupuje kompenzační povinnost státu podle zákonů č. 569/2020 Sb. a č. 116/2020 Sb.

36. V posuzovaném případě je zřejmé, že žalobcem vyličené obtíže (trvalé zdravotní následky omezující jej údajně ze 35 % ve všech lidských činnostech v rámci hodnocení míry funkčních schopností podle metodiky k výkladu § 2958 o. z.) nejsou natolik bagatelní, aby bylo možno bez dalšího uzavřít, že podmínky pro náhradu újmy na zdraví nesplňuje. Odvolací soud se zkoumáním míry obtíží nezabýval a výkladem podmínky zvláště závažného ublížení na zdraví podle judikatury vztahující se k nárokům podle § 2959 o. z. vyložil příslušná ustanovení očkovacích zákonů nesprávně.

37. Lze tedy uzavřít, že uplatněný dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci je naplněn. Jelikož dovolací soud neshledal podmínky pro změnu rozsudku odvolacího soudu, napadený rozsudek bez jednání zrušil (§ 243a odst. 1 věta první, § 243e odst. 1 o. s. ř.), a protože důvody, pro které se tak stalo, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

38. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci soud rozhodne nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 27. 5. 2026

L. S.

JUDr. Petr Vojtek v. r.
předseda senátu